

НА КНИЖКОВУ ПОЛИЦЮ**Новий підручник для майбутніх фахівців з практичної психології та соціальної роботи****Андрій ГУРЖИЙ,**

доктор технічних наук, професор, дійсний член НАПН України, віце-президент НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки

На сучасному етапі в Україні відбувається становлення нової системи освіти, яка зорієнтована на входження в єдиний світовий освітній та інформаційний простір, що потребує формування випереджувальної освітньої політики та кардинально впливає на процес підготовки фахівців з вищою освітою.

Серед очікуваних результатів реалізації Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки – підготовка та виховання конкурентоспроможних фахівців міжнародного рівня в процесі навчання у вищому навчальному закладі, що відповідає професійній, практичній та творчій спрямованості змісту освіти, орієнтації на особистість як на суб'єкта й результат навчально-виховного процесу. Основна увага акцентується на поглибленні компетентнісної парадигми, самостійній освітній діяльності майбутнього фахівця, тобто стратегії самостійного пізнання стають механізмом, який забезпечує можливість вільної реалізації суб'єктів педагогічного процесу, право на вибір особистістю індивідуальної траєкторії професійного розвитку.

Одним із актуальних завдань навчального процесу у вищому закладі освіти є отримання нових знань, які об'єктивно та неупереджено відображали б сутність соціальних та психологічних процесів, їх значущість для дослідження тих чи інших аспектів професійної діяльності майбутніх фахівців. У контексті вирішення цього завдання важливого значення набуває поява нового підручника – «Математичне моделювання в психологічних та соціологічних дослідженнях» авторів М.Б. Євтуха, М.С. Кулика, Е.В. Лузік, Т.В. Ільїної¹.

Представлений підручник належить до нової генерації навчально-методичної літератури, основним завданням якої є формування нових (продуктивних) для студентів знань та міждисциплінарних (інтегрованих) умінь у процесі їх професійної підготовки у вищому навчальному закладі.

Оригінальність побудови підручника (модульність структуривання з формуванням інтегрованих

умінь, що співвідносяться з відповідними складовими професійних компетентностей майбутніх фахівців спеціальностей «Психологія», «Соціологія», «Соціальна робота» тощо) із зазначенням мети та рівнів засвоєння вмінь дає змогу студентам з будь-яким рівнем попередньої математичної підготовки самостійно і продуктивно засвоювати основні оптимально обґрунтовані теоретичні положення дисципліни «Математичні методи в соціології та психології» для формування нових (продуктивних) знань та використання їх у майбутній професійній діяльності.

Сформований з урахуванням вимог Болонської декларації підручник, що відповідає навчальним та робочим навчальним програмам дисциплін «Математичні методи в психології», «Математичні методи в соціології та психології», «Математичні методи в соціальній роботі», охоплює три модулі, структура та зміст яких відображають процес наукового пізнання соціальних і психологічних процесів майбутньої професійної діяльності практичних психологів, соціологів і соціальних працівників. Кількість кредитів (годин) у кожному з трьох модулів розрахована в співвідношеннях, що відповідають філософським категоріям «загальне – особливе – часткове».

Міждисциплінарний принцип, що визначає зміст навчального предмета, має, за задумом авторів підручника, охоплювати весь соціокультурний контекст

¹ Євтух М.Б. Математичне моделювання в психологічних та соціологічних дослідженнях: підручник / М.Б. Євтух, М.С. Кулик, Е.В. Лузік, Т.В. Ільїна. – К.: ТОВ «Інформаційні системи», 2012. – 428 с.

освіти, що відповідає принципам глобалізації і демократизації освітніх систем та технологій. Він зумовив семантичну структуру підручника, орієнтовану на модульну систему особистісної освіченості і побудови навчального матеріалу, даючи змогу професійно виважено засвоювати і продуктивно застосовувати наявну в цій галузі знань наукову термінологію.

Кожний із модулів підручника, крім сформованої мети та відповідних їй умінь, для творчого опрацювання теоретичного матеріалу включає: вхідний і вихідний тестовий контроль знань, вхідний та вихідний тезаурус нових (продуктивних) знань, науково обґрунтоване інформаційне поле модулів, практичну реалізацію формування інтегрованих (міждисциплінарних) знань та інноваційні технології самостійної діяльності студента.

До того ж кожен із наступних розділів відповідного модуля містить науково обґрунтований навчальний матеріал попереднього модуля з вихідним тестовим контролем знань; проблемно сформульовані питання для самопідготовки та професійно значущі практичні завдання для самостійного формування продуктивних умінь, що сприяє ефективному набуттю самостійності та професійної відповідальності.

Основні статистичні критерії, що розглядаються у підручнику і становлять собою ефективний інструментарій для вирішення специфічних завдань соціальних та психологічних досліджень, опрацьовані на реальних професійно змодельованих прикладах у поєднанні з алгоритмами та графічними інтерпретаціями.

Перший модуль науково структурованих дисциплін «Математичні методи в психології», «Математичні методи в соціології та психології», «Математичні методи в соціальній роботі», присвячений теоретико-методологічним основам використання статистичних методик під час математичної обробки соціальних та психологічних даних, відповідає філософській категорії «загальне», реалізуючи в такий спосіб п'ять функцій теорії у зв'язку з емпірично встановленими даними:

- теорія вводить у систему нові виявлені дані, тобто вона виконує впорядкувальну та організуючу функції (класифікуючи дані досліджень, вона виявляє внутрішні залежності між судженнями);
- теорія виконує пояснювальну функцію, замінюючи більш або менш нечіткі поняття точними;
- теорія дає можливість предикації і використання наукових відомостей в управлінні суспільними та техніко-виробничими процесами;
- теорія впливає на вибір досліджуваних проблем, спрямовуючи наукову роботу так, щоб вона концентрувалася на суттєвих проблемах і вирішувала суспільно важливі питання;
- рівень і точність теорії впливають на те, як будуть корегуватися експериментальні умови (наприклад, які змінні будуть вибрані); індекси і критерії мають бути логічно обґрунтовані.

Другий модуль, формуючи практичні вміння та творчі навички використання функціонально-орієнтованих статистичних критеріїв вивчення ознак у соціологічних та психологічних дослідженнях, відповідає філософській категорії «особливе».

Третій модуль, присвячений методам первинної та вторинної статистичної обробки результатів експерименту, відповідає філософській категорії «часткове».

Представлений у модулях розподіл кредитів сформований у числах «золотої перетину» та відповідає закону природного розвитку знань.

Крім того, підручник, який може бути використаний для очної, заочної та дистанційної форми навчання, є практичним керівництвом і для дослідників, котрі займаються статистичним обґрунтуванням наукових та практичних соціальних і психологічних досліджень та висновків.

Отже, матеріал підручника, викладений на високому науково-методичному рівні, сприятиме активному засвоєнню нових знань, формуючи позитивну внутрішню мотивацію до соціальних і психологічних досліджень та професійно значущі особистісні якості майбутніх фахівців з практичної психології, соціальної роботи, соціології й інших галузей професійної діяльності.

ДО 90-РІЧЧЯ «РШ»

Від імені колективу Вінницького соціально-економічного інституту університету «Україна» та особисто від себе щиро вітаю колектив редакції журналу «Рідна школа» з 90-річчям.

Впродовж усіх складних років журнал був і є будителем патріотизму, національної самосвідомості, розвитку демократії, утвердження української державності. Ви продовжуєте гартувати і єднати людей, які виховують нові покоління, добросовісно сієте розумне, добре, вічне... Публікації статей неспокійних творчих особистостей допомогли не одному десятку з них влитися в когорту вчених України.

Тож бажаємо вам міцного здоров'я, творчих здобутків, реалізації запланованих задумів та здолання ще не підкорених висот, довголіття і постійного розвитку на благо українського народу. Горіти бажанням творити і запалювати серця читачів на нові здобутки.

Творчих вам злетів!

З повагою

ректор Вінницького соціально-економічного інституту Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна», заслужений працівник освіти Іван Гамрецький